

บทที่ 5

การวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดเสรีอุตสาหกรรมนม

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร รายงานและบทสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากการลงนามในสัญญาเสรีระหว่างไทยและออสเตรเลีย สามารถสรุปข้อมูลผลกระทบได้ดังนี้

5.1 ภาพรวมหลังเปิดการค้าเสรี

การลงนามทำความตกลงเขตการค้าเสรี (เอฟทีเอ) มีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ซึ่งในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา เอฟทีเอได้ส่งผลให้มูลค่าการค้าสินค้าระหว่างไทยและออสเตรเลียขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 187,918.9 ล้านบาท เป็น 257,680.4 ล้านบาท ในช่วงปีแรก และเป็น 271,545.9 ล้านบาท ในช่วง 11 เดือนแรกของปีที่ 2 ที่ผ่านมา เอฟทีเอมีส่วนช่วยผลักดันให้ออสเตรเลียก้าวขึ้นมาเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางการค้ากับไทยแนบแน่นมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมให้ออสเตรเลียก้าวขึ้นมาเป็นหนึ่งในตลาดส่งออกที่มีศักยภาพต่อการส่งออกสินค้าของไทย สะท้อนจากการเลื่อนฐานะขึ้นมาเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญด้านการส่งออกเป็นลำดับที่ 7 ของไทยในปี พ.ศ. 2549 จากเดิมที่อยู่ลำดับที่ 11 ในปี พ.ศ. 2547 ทำให้การส่งออกสินค้าของไทยประเภทเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก ผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ กระจก และผลิตภัณฑ์กระจก เคมีภัณฑ์ อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป อัญมณีและเครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์พลาสติก มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งยานยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ อย่างไรก็ตาม แม้อุณหภูมิของไทยจะเป็นฝ่ายได้รับผลประโยชน์มากมายจากเอฟทีเอ แต่ผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นมีไม่น้อยจนมิอาจละเลยหรือทำเพิกเฉยได้เช่นกัน เนื่องจากสินค้าที่ไทยเสียประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร อาทิ พืช และผลิตภัณฑ์จากพืช เฉพาะอย่างยิ่งเนื้อวัวนม และผลิตภัณฑ์นม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรไทยกว่า 1 ล้านคน เพราะออสเตรเลียเป็นประเทศผู้เลี้ยงโคนเนื้อและโคนม และเป็นผู้ส่งออกเนื้อวัวที่มีคุณภาพรายใหญ่ของโลก ขณะเดียวกัน ยังมีปัญหาที่ไทยจำต้องตระหนักและเร่งเจรจาแก้ไขกับออสเตรเลียโดยด่วน เพื่อผลักดันให้การส่งออกของไทยสามารถขยายตัวได้ดี โดยได้รับประโยชน์จากเอฟทีเอ อย่างแท้จริง คือ การที่ออสเตรเลียมีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีโชภายี (NTBs) ได้แก่ มาตรการด้านสุขอนามัย (SPS) ที่เข้มงวดมาก อันทำให้การส่งออกสินค้าเกษตรของไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าในกลุ่ม Priority Products จำเป็นต้องผ่านการประเมินความเสี่ยงของการนำเข้า (Import Risk Analysis : IRA) ก่อน

ไม่ว่าจะเป็นผัก พริก ทูเรียน มะม่วง มังคุด ลิ้นจี่ ลำไย สับปะรด ไข่ต้มสุก ไข่แช่แข็ง กุ้ง เป็นต้น ขณะที่ในส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมนั้น เนื่องจากออสเตรเลียมักมีการตั้งมาตรฐานสินค้าไว้สูงกว่ามาตรฐานสากล และการที่ออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีการใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (เอติ) มากเป็นอันดับที่ 5 ของโลก ทำให้สินค้าของไทยหลายรายการ อาทิ สินค้าพลาสติก (พีวีซี) ท่อเหล็กชุบสังกะสี ได้รับผลกระทบด้วย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการขายตัวของมูลค่าการส่งออกสินค้าไทยไปออสเตรเลียให้ต่ำกว่าเป้าหมายที่กระทรวงพาณิชย์ได้คาดการณ์ไว้ที่ 20% ในปี พ.ศ. 2550 ดังนั้น โจทย์ใหญ่ที่ไทยจะต้องเร่งหาคำตอบคือ ทำอย่างไรไทยจึงจะสามารถใช้สิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการทำเอฟทีเอ ดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ภายใต้กรอบของความยั่งยืนในการกรุยทางเข้าสู่ตลาดออสเตรเลียได้ก่อนผู้อื่น ขณะที่ผลกระทบจากการเปิดเสรีส่งผลเสียต่อประเทศน้อยที่สุด

ตารางที่ 5.1 รายการสินค้าส่งออกของไทยไปยังออสเตรเลียที่มีมูลค่าสูงสุด 10 อันดับแรก

มูลค่า: ล้านบาท

รายการ	2546	2547	2548
รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	25,595.4 (1)	30,137.1 (1)	49,891.4 (1)
เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์	3,522.3 (5)	4,138.5 (4)	8,693.5 (2)
เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	6,262.7 (2)	9,331.8 (2)	8,160.0 (3)
อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	4,444.9 (4)	4,913.9 (3)	5,910.9 (4)
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	2,501.2 (8)	2,267.6 (9)	3,235.0 (5)
น้ำมันดิบ	3,250.9 (7)	3,206.3 (6)	3,198.9 (6)
ผลิตภัณฑ์พลาสติก	5,175.9 (3)	2,914.6 (7)	3,142.9 (7)
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	-	-	2,399.4 (8)
ผลิตภัณฑ์ยาง	1,842.8 (10)	2,069.9 (10)	2,341.4 (9)
เม็ดพลาสติก	2,092.3 (9)	2,352.6 (8)	2,305.1 (10)
อัญมณีและเครื่องประดับ	3,468.3 (6)	3,806.6 (5)	-

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรม

ศุลกากร

หมายเหตุ :

1. ข้อมูลปี พ.ศ. 2548 เป็นตัวเลขเบื้องต้น
2. ตัวเลขในวงเล็บคือลำดับมูลค่าการส่งออก

5.2 กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรี

จากการพิจารณาข้อตกลงดังกล่าวจะพบว่าอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ "อุตสาหกรรมโคเนื้อ-โคนม" โดยอาชีพเลี้ยงโคนม ซึ่งเกี่ยวข้องกับเกษตรกรจำนวนกว่า 23,000 ครอบครัว จำนวน 1 ใน 3 ของจำนวนผู้เลี้ยงทั่วประเทศ (ผู้เลี้ยงวัวนมประมาณ 23,000 ครอบครัว รวมประมาณ 1.5 แสนคน เลี้ยงวัวนมรวมกันประมาณ 3 แสนตัว) เกษตรกรได้เริ่มทยอยขายวัวสาว และแม่วัวที่ยังให้น้ำนมบางส่วนให้กับโรงเชือดในราคาต่ำ จากที่เคยขายอยู่ประมาณตัวละ 20,000 - 30,000 บาท ได้ขายไปประมาณตัวละกว่าหนึ่งหมื่นบาท และนอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่ออาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การผลิตพืชไร่สำหรับโคนม การผลิตอาหารข้นสำหรับโคนม อุปกรณ์และวัสดุในฟาร์ม ยาและเวชภัณฑ์ การผลิตอาหารหยاب (โครงการนาหญ้า) และการใช้วัสดุเศษเหลือทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์ การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยคอกและอื่นๆ รวมถึงงานวิจัยที่รัฐบาลลงทุนให้กับโคนมไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจต่อผู้ประกอบการอาชีพอีกด้วย

จะเห็นได้ชัดว่าภาคการผลิตต้นน้ำของอุตสาหกรรมนมไทยจะได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีอย่างมาก ในสภาวะตลาดโลกโดยทั่วไปราคาน้ำนมดิบ 12.50 บาท และภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันของระบบอุตสาหกรรมนมไทยทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนมมีแนวโน้มที่จะนำเข้านมผงจากต่างประเทศมากขึ้น เนื่องจากนมผงมีข้อดีต่อผู้แปรรูปทั้งในด้านคุณภาพและความสะดวกสบาย ในทางทฤษฎี การเปิดการค้าเสรีอาจจะทำให้การนำเข้า "นม" เข้ามาทแทนที่การผลิตน้ำนมดิบภายในประเทศ

ในอีก 15 - 20 ปี ข้างหน้า มีแนวโน้มว่า ไทยจะต้องลดภาษีสินค้าโคเนื้อและโคนมให้กับนิวซีแลนด์และสหรัฐอเมริกา ที่กำลังอยู่ในกระบวนการเจรจาจัดทำ FTA กับไทยด้วย ดังนั้น แนวทางการปรับตัวของอุตสาหกรรมนี้ให้อยู่รอดในภาวะที่ต้องแข่งขันกับสินค้านำเข้าจากประเทศอื่น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องเร่งทำ อุตสาหกรรมที่ได้รับผลบวกในระดับรองลงมาได้แก่ สิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องใช้ไฟฟ้า อัญมณีและเครื่องประดับ

จากข้อมูลพบว่าผลกระทบทางลบจะกระจายอยู่กับภาคเกษตร โดยเฉพาะโคเนื้อ และ โคนม ซึ่งได้รับผลกระทบมากที่สุด

เนื่องจากอุตสาหกรรมโคนมของออสเตรเลียเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มีจำนวนโคประมาณ 3 ล้านตัว ผลิตน้ำนมได้ 10,326 ล้านตัน มีประสิทธิภาพในการผลิตสูง ในขณะที่ไทยมีโคนมจำนวน 441,487 ตัว ผลิตน้ำนมได้ 726,963 ตัน มีราคาน้ำนมดิบในประเทศสูงไม่สามารถแข่งขันกับราคาผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยในข้อตกลงออสเตรเลียได้ขอให้ไทยเพิ่ม

โควตาการนำเข้านมผงเพิ่มขึ้นอีก 20% (70,000-80,000 ตันต่อปี) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรทำให้ขาย นำนมดิบยากขึ้นเนื่องจากผู้ผลิตภายในประเทศจะหันไปใช้นมผงที่นำเข้าจากต่างประเทศมาใช้แทน นำนมดิบในประเทศจนทำให้นำนมดิบล้นตลาดได้

ผลกระทบในด้านลบนั้นน่าจะเป็นผลกระทบในระยะสั้นต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายย่อย ที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทัน ซึ่งกรณีนี้รัฐจำเป็นต้องมีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือที่จะ ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อเกษตรกร

5.3 บทสัมภาษณ์เชิงลึก

ในภาวะที่ประเทศไทยโดยเฉพาะภาคเกษตรกรโคนมต้องประสบกับวิกฤตการปลดภาษี นำเข้าเพื่อให้เป็นไปตามวิถีของการค้าโลกปัจจุบันนั้น ความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ มีความสำคัญมากที่จะเป็นข้อมูลทราบถึงอนาคตของอาชีพเกษตรกรโคนมยังคงขังขี้และอยู่รอด ต่อไปหรือไม่ หรือเกษตรกรควรจะเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาจาก 2 แหล่ง ได้แก่

1. ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมโคนม จากแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ อาทิ การประชุมสัมมนา การให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อมวลชน แล้วนำมาสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้อง
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีการศึกษาการได้มาซึ่ง ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ใช้แนวคำถาม (Guideline) ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดเป็นแนวทางใน การสัมภาษณ์แนวคำถามนี้อยู่บนพื้นฐานของกรอบความคิดของการศึกษา

ความคิดเห็นในภาคส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมโคนมซึ่ง เดิมที่ ภาครัฐมีการสนับสนุนให้เลี้ยงโคนมอย่างแพร่หลายโดยที่รัฐเข้าช่วยเหลือในการพยุงราคาและมี นโยบายช่วยหาตลาดให้นำนมดิบอีกทั้งยังส่งเสริมให้ประชากรหันมาบริโภคนมโดยการให้ความรู้ เกี่ยวกับนม ซึ่งกระบวนการเหล่านั้นรัฐใช้เวลาหลายสิบปีในการวางรากฐานของอาชีพ อุตสาหกรรมโคนม แต่ในปัจจุบันการเปิดเขตการค้าเสรีโดยมีแนวคิดว่าหากประเทศเรานั้นด้อยอะไรก็ ควรจะผลิตสินค้ามันๆ เราไม่ควรจะผลิตสินค้าที่เราทำต้นทุนสูงกว่าต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศ คู่ค้านั้นเป็นคำถามว่ารัฐกำลังส่งสัญญาณว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมน่าจะเปลี่ยนอาชีพไปประกอบ อาชีพอื่น ๆ แทน หรือไม่

ข้อมูลความคิดเห็นจากการเปิดเสรีอุตสาหกรรมนมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

สมาคมโคนม

นายสุนทร นิคมรัตน์ นายกสมาคมโคนมแห่งประเทศไทย กล่าวว่า “หากการเปิดเสรีส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเท่ากับจะกระทบกับคนในอุตสาหกรรมนี้ 4.5 ล้านคน และต่อเนื่องถึงกลุ่มอาหารสัตว์ ทั้งมันสำปะหลัง, เปลือกสับประรด กากอ้อย และข้าวโพด ส่วนแนวทางแก้ปัญหา นั้น เมื่อ 5 ปีที่แล้วไทยมียุทธศาสตร์เรื่องโคนม โคนม แต่จนถึงวันนี้ยังแก้ไขปัญหาไม่ได้”

นายอดุลย์ วังศาล นายกสมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮลสไตน์ฟรีเชียน กล่าวว่า “กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมมีอาชีพนี้มานานกว่า 40 ปีแล้ว จนมีการจัดตั้งสหกรณ์โคนม แต่อยู่ ๆ ก็จะมีการเอาชะตาชีวิตของพวกเขาไปแลกกับมือถือ ทั้งนี้ปีที่แล้วรัฐบาลเคยเชิญตัวแทนสหกรณ์ไปเจรจาหลังจากที่มีการร้องเรียน เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2546 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ส่งจดหมายตอบกลับมาอ้างว่าการยกเลิกสินค้านมออกจากการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลียไม่สามารถกระทำได้ เราอยากจะบอกว่าข้ออ้างของรัฐบาลไม่เป็นความจริง เพราะการทำ FTA ระหว่างออสเตรเลีย - สหรัฐอเมริกา ยังสามารถยกเลิกน้ำตาลออกจากข้อตกลงได้ ดังนั้นหากรัฐบาลคิดค้นที่จะลงนามการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลียโดยที่ไม่มีการยกเลิกสินค้านม และผลิตภัณฑ์ออกจากการเจรจาจากผู้เลี้ยงโคนมก็เตรียมจะขึ้นฎีกาถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อไป และนายกสมาคมผู้เลี้ยงโคนม ๆ กล่าวต่อว่าสิ่งที่น่าเป็นห่วงคือประเทศไทยมีการนำเข้านมผงเกินโควตาอยู่แล้วคือ 8 หมื่นตันต่อปี ขณะที่ตามเงื่อนไข WTO นั้นจะกำหนดไว้ที่ 5 หมื่นตันต่อปี ดังนั้นการที่นำเข้านมผงเกินทำให้เสียภาษีสูงมาก หาก FTA ไทย-ออสเตรเลียมีผลบังคับใช้ ภาษีจะลดลง โควตานำเข้าเพิ่มขึ้น ประโยชน์จะตกอยู่กับบริษัทนมชั้นหวาน โยเกิร์ต และนมพร้อมดื่มที่ใช้นมผงที่มีสัดส่วนตลาดถึงครึ่งหนึ่ง ก็จะส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตน้ำนมดิบตามมาด้วย”

ตัวแทนผู้ผลิตนม

นายโชค บุลกุล ผู้บริหารฟาร์มโชคชัย ได้ให้ข้อมูลความคิดเห็น ผลกระทบจากการเปิดเสรีอุตสาหกรรมนมดังนี้

เนื่องจากฟาร์มโชคชัยเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายใหญ่มุมมองและความรู้เกี่ยวกับการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับระบบเศรษฐกิจของโลกปัจจุบันจึงแตกต่างจากเกษตรกรรายย่อยอย่างสิ้นเชิง ในการที่ภาครัฐเปิดเสรีน้ำนมทางฟาร์มโชคชัยเองมีความคิดเห็นว่าประเทศไทยส่วนใหญ่เน้นนโยบายภาครัฐที่มีต่ออุตสาหกรรมโคนมนั้นมักจะเอื้อประโยชน์กับปัจจัยภายนอกมากกว่า การทำฟาร์มโคนมนั้นเมื่อยี่สิบปีก่อนรัฐให้การส่งเสริมอย่างมากแต่เมื่อเปิดการค้าเสรีแล้วนั้นอุตสาหกรรมใดๆที่ผู้ไม่ได้ก็ต้องเลิกกันไปทำให้ฟาร์มโชคชัยต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ความคิดให้ตรงกับยุคสมัยโดยที่ใช้นโยบายเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาส โดยใช้มุมมองใหม่ๆในการบริหาร ปัจจุบันนี้โลกได้เปลี่ยนไปเป็นแบบสังคมความรู้ Knowledge base society ส่งผลให้ธุรกิจยุคใหม่ต้องใช้ความรู้มาเป็นจุดแข็ง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เองได้ส่งผลให้ฟาร์มโชคชัยทำโครงการฟาร์มอะโกรแห่งแรกในเอเชีย ซึ่งในเริ่มแรกนั้นฟาร์มโชคชัยเป็นเกษตรกรเต็มตัวเรามีการพัฒนาสายพันธุ์โคนมและส่งออกแห่งเดียวของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่เดิมแม่โคให้น้ำนมเฉลี่ย 8 กิโลกรัมต่อวัน แต่ปัจจุบันฟาร์มโชคชัยพัฒนาสายพันธุ์แม่โคทำให้โคหนึ่งตัวเฉลี่ยให้น้ำนมอยู่ที่ 18 กิโลกรัมต่อตัวต่อวันฝูงโคของฟาร์มโชคชัยเป็นฝูงที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยมีโคนมทั้งหมดประมาณห้าพันตัว จากนั้นจึงเริ่มการพัฒนารูปแบบเป็นการเปิดให้เข้าชมพร้อมทั้งให้ความรู้ นั่นก็คือการขายประสบการณ์ ซึ่งในปัจจุบันนี้ฟาร์มโชคชัยกำลังจะพัฒนาตนเองไปสู่ศูนย์กลางในการให้ความรู้ Knowledge Base Academy : เป็นอันดับต่อไปรายได้จากส่วนนี้สามารถนำไปหล่อเลี้ยงระบบของฟาร์มส่วนในเรื่องธุรกิจน้ำนมปัจจุบันฟาร์มโชคชัยผลิตแต่นมสดนมกล่องฟาร์มโชคชัยไม่ได้เป็นผู้ผลิตแล้วดังนั้นเป้าหมายของน้ำนมดิบของฟาร์มโชคชัยแม้ว่าจะมีราคาสูงกว่าเกษตรกรรายย่อยแต่คุณภาพของน้ำนมดีและเป็นน้ำนมที่มาจากแหล่งเดียวทำให้เป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมที่ต้องการน้ำนมดิบในการผลิตเช่นบริษัททำชีส บริษัทนมยักษ์ใหญ่เป็นต้น การที่ภาครัฐเปิดเสรีน้ำมนั้นทำให้น้ำนมดิบในตลาดบางส่วนหายไปซึ่งส่งผลดีต่อสัดส่วนการตลาดของฟาร์มโชคชัยเอง พร้อมทั้งในมุมมองของภาคเกษตรกรรายย่อยนั้นแต่เดิมรัฐเคยไปส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาเลี้ยงโคนมพร้อมทั้งยังพยุงราคาน้ำนมดิบทำให้เกษตรกรหันมาเลี้ยงโคนมเป็นจำนวนมากมันเป็นการไม่ยุติธรรมที่จะให้เกษตรกรเล็กเลี้ยงโคนมการแก้ปัญหาในภาครัฐนั้นควรจะมีมาตรการเข้าไปควบคุมการผลิตน้ำนมดิบให้ได้คุณภาพที่ดีและควรจะให้ความรู้แก่เกษตรกรในการเลี้ยงอย่างต่อเนื่องเนื่องจากการ

เลี้ยงโคนมที่คั้นนั้น ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์อย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับการจัดการถึง 70 % สายพันธุ์ 30 % และควรมีสถาบันที่จะเข้ามาวิจัยปรับปรุงสายพันธุ์อย่างจริงจังด้วย

แนวคิดในการพัฒนาเช่นทำให้ฟาร์มขนาดใหญ่อย่างฟาร์มโชคชัยมีฐานที่มั่นคงขึ้นในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ฟาร์มโชคชัยได้แปรวิกฤตของเกษตรกรรายย่อยเป็นโอกาสของตนเองสืบเนื่องจากการที่ฟาร์มโชคชัยมีเงินทุนส่วนตัวพอที่จะพัฒนาสิ่งต่างๆ ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ โดยมีได้รอความช่วยเหลือจากรัฐ หากรัฐบาลได้มองวงจรทั้งหมดรัฐบาลควรจะสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยที่รวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์นั้นมีการพัฒนาองค์ความรู้เช่นเดียวกันกับฟาร์มโชคชัย ผู้จัดทำมีความเห็นว่าฟาร์มขนาดใหญ่หากไม่มีการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องแล้วละก็ฟาร์มเหล่านั้นจะไม่สามารถก้าวไปในเวทีการค้าระดับโลกได้ หากมองอย่างกว้างๆ ประเทศไทยเรานั้นก็สามารถส่งออกนมคุณภาพดีๆ ได้ถึงแม้ว่าปัจจุบันเราจะสู้กับประเทศคู่แข่งแบบออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ไม่ได้ แต่เราสามารถส่งออกให้กับเพื่อนบ้านได้ ฟาร์มโชคชัยเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาให้กับเกษตรกรรายย่อยเนื่องจากฟาร์มโชคชัยเป็นฟาร์มขนาดใหญ่แต่มีได้มีการแปรรูปเองอย่างเช่นบริษัทโฟร์โมส ดังนั้นจึงเหมือนกันกับเกษตรกรรายย่อยซึ่งเป็นแค่ผู้ผลิตไม่ได้เป็นผู้แปรรูปด้วยตนเอง จากข้อนี้ทำให้ฟาร์มโชคชัยได้พิสูจน์ตนเองว่าสามารถขายน้ำนมที่มีคุณภาพในราคาที่สูงได้ โดยที่ความต้องการน้ำนมดิบที่มาจากฟาร์มโชคชัยมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆอย่างต่อเนื่อง ในทางกลับกันหากเกษตรกรรายย่อยมีการพัฒนาองค์ความรู้และจัดแผนต้นทุนแบบมีระบบคาดว่าเกษตรกรรายย่อยจะไม่เจอภาวะน้ำนมดิบล้นตลาดอย่างแน่นอนและสามารถลงสู่เวทีโลกได้อย่างแน่นอน

นายโชค นวลกุล. ให้คำแนะนำถึงทางรอดของอุตสาหกรรมโคนมไทยว่า เกษตรกรไทยจะต้องมีการปรับตัวเพื่อรับมือกับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในอีก 20 ปีข้างหน้า สำหรับแผนการปรับตัว รัฐบาลต้องเข้ามาช่วย แต่ปรับระบบวิธีคิดใหม่ เพราะเดิมรัฐบาลมักจะส่งเสริมเฉพาะต้นทุน แต่ไม่ได้ส่งเสริมให้เขาคำนึงธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ทำให้ต้องช่วยเหลือตลอดไป

นายประพันธ์ ทรธยานุกรม ผู้จัดการโรงงานไมเนอร์ชีสกล่าวว่ารัฐบาลควรเลื่อนการลงนาม FTA ไทย-ออสเตรเลียออกไปเพราะเท่าที่ตนเองเคยรับฟังการประชุมเกี่ยวกับ FTA หลายครั้งเห็นว่ารัฐบาลยังไม่เคยคิดถึงมาตรการรองรับผลกระทบเลย เช่น โรงงานผลิตชีสในประเทศไทยใช้น้ำนมดิบในประเทศถึง 20,000 ตันต่อปี ถ้าโรงงานผลิตชีสต้องแข่งกับออสเตรเลีย รัฐบาลจะมีมาตรการรองรับน้ำนมดิบจำนวน 20,000 ตันนี้อย่างไร เพราะแน่นอนว่าผู้ผลิตย่อมต้องนำเข้านมราคาถูกจากออสเตรเลียมากกว่าจะใช้ของไทย ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลเคยบอกว่าจะสนับสนุนการผลิตภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้า

สรุป เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายใหญ่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการค้าเสรีได้เนื่องจากมีความรู้ ทุน การบริหารเชิงธุรกิจ เทคโนโลยีการเลี้ยงโคนมที่ทันสมัยแต่เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการปรับตัวไปสู่การเลี้ยงโดยใช้องค์ความรู้สมัยใหม่เข้าช่วยทั้งการพัฒนาทั้งทางด้านสายพันธุ์ การเพิ่มคุณภาพและปริมาณน้ำนม เกษตรกรรายย่อยเหล่านี้ยังคงใช้วิธีการเลี้ยงโคนมแบบเดิม ในขณะที่เทคโนโลยีในการเลี้ยงโคนมได้พัฒนาก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา แต่สำหรับประเทศไทยเกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ยังไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร จากการให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงโคนม การบริหารจัดการภายในฟาร์ม แนวคิดเชิงธุรกิจ เป็นผลส่วนหนึ่งมาจากนโยบายของรัฐซึ่งมักจะสนับสนุนในด้านการพุงราคาอย่างต่อเนื่อง จากการที่รัฐบาลต้องเข้าพุงราคาเป็นผลให้รัฐบาลต้องนำเงินออกมาช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ซึ่งทำให้รัฐมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะส่งเสริมในการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เช่น การอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร อีกทั้งรัฐยังขาดนโยบายอย่างชัดเจนที่เป็นรูปธรรมที่จะส่งเสริมและพัฒนาสายพันธุ์และความรู้ในกระบวนการผลิตนมปลูกฝังให้เกษตรกรรักในการพัฒนาตนเองและอาชีพของตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยสร้างแรงจูงใจในการผลิต การที่ประเทศไทยมีอุตสาหกรรมโคนมส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีสายพระเนตรยาวไกลเพื่อให้ประเทศไทยสามารถพึ่งตนเองทางด้านอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนมซึ่งมีคุณภาพทางโภชนาการสูง จึงทำให้เกษตรกรเหล่านี้มีอาชีพมั่นคงจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลมักจะสร้างนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของเกษตรกรเป็นหลักโดยมิได้เตรียมการในระยะยาว ส่วนหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรรายย่อยไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควรเนื่องมาจากเกษตรกรรายย่อยคุ้นเคยกับการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งนโยบายและการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงไปตามรัฐบาลที่หมุนเวียนเข้ามาปกครองประเทศอีกด้วย นโยบายต่าง ๆ มิได้มุ่งที่จะสร้างองค์ความรู้เหมือนประเทศคู่ค้า ซึ่งมีทั้งการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา แต่รัฐกลับใช้วิธีการอุดหนุนทางการผลิต เช่น การฉีควัคซีนฟรี ทำให้ไม่สะท้อนต้นทุนการผลิตที่แท้จริงของเกษตรกรทำให้เกษตรกรคิดว่าต้องได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐในการผลิตอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งวัคซีนเหล่านั้น ไม่สามารถผลิตเองได้ในประเทศในทางตรงกันข้ามรัฐบาลควรจะมีนโยบายในการพัฒนาองค์กรที่จะผลิตวัคซีนเองที่มีคุณภาพดีเทียบเท่ากับการนำเข้าวัคซีนจากต่างประเทศอีกส่วนทางด้านสหกรณ์ควรมีความต่อเนื่องในการอบรมให้ความรู้เกษตรกรในการลดต้นทุนต่างๆ เช่น ผลิตอาหารสำหรับโคนม โดยสมาชิกในสหกรณ์ช่วยกันเพื่อลดต้นทุนในการซื้ออาหารเม็ด ส่งเสริมความสะอาดในโรงเรือนเลี้ยงเพื่อทำให้น้ำนมดิบที่ได้มีคุณภาพมากขึ้น ส่งเสริมให้มีแนวคิดใหม่ ๆ ในการเลี้ยงเพิ่มขึ้นเช่นเปิดเพลงให้โคนมฟังเพื่อลดความเครียดควรมีส่วนทำให้มี

น้ำหนักมากขึ้น การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือลูกโค เป็นต้น ซึ่งการช่วยเหลือด้านทุนนั้นมีใช้การช่วยเหลืออย่างถาวร โดยหากไม่มีการจัดสรรเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาเดิม ๆ ของเกษตรกร เช่น ปัญหาน้ำนมดิบล้นตลาด ราคาตกต่ำ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะกลับมาอีกเป็นวงจรต่อเนื่องเรื่อยไป

ความคิดเห็นของตัวแทนสหกรณ์และเกษตรกรโคนมรายย่อย

นายอำนาจ ทงกัก ประธานกรรมการสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น ให้ความเห็นว่า “พื้นฐานการเลี้ยงโคนมของไทยต่างกับออสเตรเลียมาก เพราะไทยเพิ่งมาส่งเสริมการเลี้ยงโคนมเมื่อไม่กี่ปีนี้ ตั้งแต่ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจและรัฐบาลลดพื้นที่เพาะปลูกข้าว อุตสาหกรรมโคนมไทยละเอียดอ่อนมาก แต่ไม่มีแต้มต่อ กรมปศุสัตว์ไม่เคยให้อะไรเป็นพิเศษ แม้แต่การประกันราคาขั้นต่ำ จึงอยากฝากให้คนเลี้ยงวัวนมทำใจ และจับเข่าคุยกัน”

ส่วนประเด็นการทำตลาดนมสดนั้น ทำได้ยาก ต้องแก้ปัญหาที่องค์การอาหารและยาไม่ยอมให้ผู้ผลิตที่ผลิตนมผ่านกระบวนการยูเอชที ระบุว่า เป็นนมสด ทำให้ผู้ผลิตที่ใช้นมสดภายในประเทศไม่สามารถใช้จุดได้เปรียบนี้แข่งขันกับนมผงจากต่างประเทศได้ เพราะกระบวนการในการใช้นมสดยุ่งยาก ต้องรีดนมตั้งแต่เช้าและใช้รถบรรทุกที่ควบคุมอุณหภูมิ เพื่อส่งเข้าโรงงานผลิตนมพร้อมดื่ม เมื่อเป็นเช่นนี้ ทำให้ต้นทุนโดยรวมทั้งหมดสูงกว่าการใช้นมผงมาผลิตนมพร้อมดื่ม

นายจักรชัย โฉมทองดี กลุ่มศึกษาเขตการค้าเสรี ภาคประชาชน กล่าวว่า “เรื่องนี้ไม่ได้กระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเท่านั้น แต่ยังกระทบถึงเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อด้วย เพราะต่อไปออสเตรเลียจะส่งเนื้อแช่แข็งเข้าไทย ทำให้ราคาเนื้อโคขุนในประเทศตกต่ำ การเลี้ยงสัตว์ในบ้านเราก็จะถูกปรับเปลี่ยน โดยบริษัทขนาดใหญ่จะซื้อโคขุนของออสเตรเลียมาเพื่อขายในประเทศ ดังนั้นจึงเป็นการทำลายเศรษฐกิจแบบพอเพียง ทั้งที่เราหวังดีว่าโลกในปัจจุบันเป็นโลกแห่งการแข่งขัน แต่เหตุใดเราจึงไม่ปกป้องเกษตรกรไทย”

ส่วนผลกระทบต่อภาคเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมนั้น นายจักรชัย กล่าวว่า ขนาดไม่มีการเปิดเขตการค้าเสรี ยังมีปัญหาในการบริหารการนำเข้าเป็นประจำ เพราะมีการนำเข้าแฝง ดังนั้นถ้าเปิดเสรีเมื่อไร จะเกิดผลกระทบต่อเกษตรกรมากขึ้นแน่นอน

“ไม่มีใครเคยบอกว่าเกษตรกรจะล่มสลายในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 และอีก 20 ปี เกษตรกรก็จะยังไม่สามารถแข่งขันผู้ผลิตนมแปรรูปได้ เพราะไม่มีศักยภาพแข่งขันกับออสเตรเลียที่

ผ่านมาแล้วแต่สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปยังไม่เปิดเสรีเรื่องนี้ แต่ไทยกลับจะไปแข่งขัน ทั้งที่ปัจจัยต่างๆ ไม่เอื้ออำนวย ต่อไปเกษตรกร โคนมไทยต้องหมดอาชีพแน่”

กลุ่มเกษตรกร. สหกรณ์โคนมหนองโพ จ.ราชบุรี. ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ผันตัวเองจากการทำฟาร์มโคนมไร่มาเลี้ยงโคนมนั้นก็เนื่องจากรัฐเข้าไปพยุงราคาน้ำนมดิบรวมทั้งวางนโยบายต่างๆ เพื่อเกื้อหนุนเกษตรกรให้หันมาเลี้ยง โคนม เกษตรกรผู้ที่เคยได้รายได้จากฟาร์มโคนมไร่ไม่น้อยกว่ารายได้จาก โคนมซึ่งรัฐพยุงไว้ นั่นทำให้กลุ่มเกษตรกรเหล่านี้ยึดเอาการเลี้ยง โคนมเป็นอาชีพหลัก แต่หลังจากที่รัฐบาล ได้ลงนามตามสัญญาเขตการค้าเสรีนั้นทำให้หันมาเป็นสินค้าเสรีด้วยกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจและรับรู้แนวทางว่าจะเกิดอะไรขึ้นหลังจากนี้อีก 20 ปี เนื่องจากไม่ได้รับความรู้และความเข้าใจอย่างละเอียดเกี่ยวกับแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปว่ารัฐจะไม่สามารถเข้ามาพยุงราคาเนื่องจากติดข้อตกลงที่ทำไว้นั่นเอง ปัญหาของเกษตรกรกลุ่มนี้จึงมุ่งเน้นไปแต่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเช่นอยากให้รัฐบาลมีการช่วยเหลือด้านกองทุนแก่เกษตรกรอยากให้รัฐบาลช่วยในเรื่องขอวัคซีนใน โคนมเป็นต้น แนวโน้มระยะยาวของกลุ่มเกษตรกรรายย่อยเหล่านี้ไม่ได้มีการวางแผนที่จะปรับตัวให้เข้ากับระบบเศรษฐกิจใหม่เนื่องจากขาดความรู้

วัชรินทร์ เอกประเสริฐ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จ.สระบุรี กล่าวว่า ไม่ว่าจะประเทศไหนในโลก เขามองเรื่อง ฟู้ดส์ ซีเคียวริตี้ เป็นหลัก และแต่ละประเทศพยายามที่จะหามาตรการปกป้องเกษตรกรของเขาไม่ให้ได้รับผลกระทบจากการเข้ามาของสินค้าจากประเทศอื่น “กรณีเอฟทีเอไทย-ออสเตรเลีย ถ้าเกษตรกรในประเทศสู้ไม่ได้แล้วต้องตายหมด แล้วเด็กไทยไม่ต้องค้มนมแพงจากออสเตรเลียหรือ” ถ้าต้องเลิกเลี้ยงโคแล้วจะทำอะไร “ยังไม่รู้เหมือนกัน” สั้น ๆ แต่ได้ใจความว่า มินไปหมด ตั้งรับไม่ทัน

สรุป ตัวแทนผู้ผลิตนมรายย่อยในฐานะผู้ใกล้ชิดกับปัญหาในอุตสาหกรรมนมมีแนวคิดในเชิงลบต่อการเปิดเสรีที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมนมของประเทศไทย โดยมองว่าประเทศไทยยังไม่ควรเปิดเสรีผลิตภัณฑ์นมในขณะนี้ เนื่องจากอุตสาหกรรมนมไทยยังมีความเสียเปรียบในหลาย ๆ ด้าน อีกทั้งมาตรการรองรับปัญหาของรัฐบาลยังไม่มีความชัดเจน การเปิดเสรีเป็นการเอื้อประโยชน์แก่อุตสาหกรรมบางประเภท การตกลงการเปิดการค้าเสรีในส่วนของอุตสาหกรรมนมก่อผลเสียหายต่อเกษตรกร โคนมรวมทั้งอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ อย่างมาก นอกจากนี้ยังมองว่าการทำสัญญาการค้าเสรีของรัฐบาลดังกล่าวขาดข้อมูลในการใช้ตัดสินใจอย่างรอบคอบและมีวาระซ่อนเร้น

ข้าราชการ

นางอภิรดี ตันตราภรณ์ อธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ให้ความเห็นว่าเป็นโอกาสดีที่ภาคอุตสาหกรรมไทยจะได้เร่งปรับตัวและในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า เชื่อว่าความต้องการบริโภคนมจะเพิ่มขึ้น โดยอุตสาหกรรมนมของไทยไม่ควรมองตลาดเฉพาะภายในประเทศ แต่ควรมองทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ว่ามีความต้องการบริโภคนมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เราจึงควรใช้โอกาสที่ไทยทำ FTA ร่วมมือกับออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ในการพัฒนาอุตสาหกรรมโคนมของไทย ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อแข่งขันในภูมิภาคนี้ เช่นเดียวกับเนื้อวัวแช่เย็นแช่แข็งที่ปัจจุบันมีอัตราภาษีที่ร้อยละ 51 จะลดลงเหลือร้อยละ 40 ในปี พ.ศ.2548 และลดลงเรื่อยๆ จนเหลือร้อยละ 0 ในปี พ.ศ.2563 ไทยได้กำหนดเกณฑ์ปริมาณนำเข้าในการใช้มาตรการปกป้องพิเศษ ไว้ในปีพ.ศ. 2548 อยู่ที่ 776 ตัน และหากออสเตรเลียส่งเข้ามาไทยเป็นตันที่ 777 จะถูกเรียกเก็บภาษีร้อยละ 51 ทั้งนี้ ในแต่ละปีปริมาณจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนอยู่ที่ 1,613.25 ตันในปี พ.ศ.2563 อย่างไรก็ตาม เกษตรกรผู้เลี้ยงวัวไทยมีศักยภาพสูงในการพัฒนาคุณภาพ และเนื้อวัวที่นำเข้าจากออสเตรเลียส่วนใหญ่ใช้ในอุตสาหกรรมอาหารส่งออกและในภัตตาคารระดับสูง ซึ่งเป็นคนละตลาดกับเนื้อวัวไทย ดังนั้น จึงไม่มีผลกระทบต่อการค้าเนื้อวัวในประเทศมากนัก โคนม-โคนเนื้อประสานเสียงด้าน FTA

นักการเมือง

นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวว่า “ภายหลังจากนามบันทึกข้อตกลงการบริหารจัดการน้ำนมดิบ ร่วมกับชุมนุมสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย และผู้ประกอบการ 16 ราย ว่า การลงนามครั้งนี้มีผู้ประกอบการรายใหม่เข้าร่วมรับซื้อน้ำนมดิบจากเกษตรกรเพิ่มขึ้นอีก 5 ราย คือบริษัท พามาถัท จำกัด, ไมเนอร์ซีส จำกัด, พรีเมียร์ แครี่ จำกัด, มาลีสามพราน จำกัด และ โรงนมส่วนพระองค์สวนจิตรลดา สอดคล้องกับปริมาณน้ำนมดิบที่เกษตรกรสามารถผลิตได้เพิ่มขึ้นเป็น 2,208 ตันต่อวัน จากปีที่ผ่านมาผลิตได้ 2,113 ตัน ดังนั้น ปีนี้ต้องไม่เกิดปัญหามล้นตลาดขึ้นอีก โดยผู้ประกอบการทั้งหมดจะต้องรับซื้อน้ำนมดิบในราคา 12.50 บาท ต่อ กิโลกรัม ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม เป็นต้นไป”

คุณหญิงสุภารัตน์ เกตุราพันธุ์. อดีตรมว. เกษตรและสหกรณ์ ในสมัยที่มีการเปิดเสรีนม กล่าวว่า การเปิดการค้าเสรีถือเป็นนโยบายหนึ่งที่สำคัญของรัฐบาล สำหรับการดำเนินการเขตการค้าเสรี (FTA) เป็นความตกลงระหว่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจะลดอุปสรรคทางการค้าระหว่าง

กันให้เหลือน้อยที่สุดเพื่อให้เกิดการค้าเสรีระหว่างประเทศคู่สัญญา นอกจากนี้ การเปิดการค้าเสรียังถือเป็นเครื่องมือทางการค้าสำคัญที่ประเทศต่างๆ ใช้เพื่อขยายโอกาสในการค้า สร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจ พร้อมทั้งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านราคาให้แก่สินค้าของตน รวมทั้งการเปิดการค้าเสรียังสะท้อนแนวคิดสำคัญทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นสูงสุดเมื่อประเทศต่างๆ ผลิตสินค้าที่ตนมีต้นทุนในการผลิตต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ แล้วนำสินค้าเหล่านั้นมาค้าขายแลกเปลี่ยนกัน สำหรับการเปิดการค้าเสรีระหว่างไทยและนิวซีแลนด์หรือออสเตรเลีย นั้น สินค้าที่ไทยส่งไปจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องจักรกล ผลิตภัณฑ์พลาสติก เป็นต้น ซึ่งผลการทำข้อตกลงทำให้สินค้าไทยสามารถส่งออกไปได้มากขึ้น จากการลดภาษีสินค้านำเข้า นอกจากนี้ยังได้แก้ไขปัญหอุปสรรคทางการค้าที่มีโชษภัยที่มีอยู่ที่สำคัญคือมาตรการด้านสุขอนามัยที่เข้มงวด เป็นอุปสรรคสำคัญในการส่งออกสินค้าเกษตรไทย

อย่างไรก็ตามผลจากการเปิดการค้าเสรีย่อมมีผลกระทบต่อบางภาคส่วนของอุตสาหกรรมของประเทศคู่ค้า สำหรับการเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างไทยและนิวซีแลนด์หรือออสเตรเลีย นั้น ต้องยอมรับว่าจะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโคนมไทย โดยเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไทย เนื่องจากเกษตรกรไทยยังมีข้อเสียเปรียบเมื่อเทียบกับทั้งสองประเทศดังกล่าว ซึ่งมีการพัฒนาระบบการเลี้ยงองค์ความรู้และเทคโนโลยี การบริหารจัดการที่เหนือกว่า ตลอดจนความได้เปรียบทางภูมิอากาศและสภาพแวดล้อม ทำให้มีต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบที่ต่ำกว่า แต่จากวิกฤตดังกล่าวที่จะมีผลกระทบต่อเกษตรกรไทยนั้น น่าจะเป็นโอกาสที่สำคัญที่เกษตรกรไทยจะนำมาใช้เป็นการเร่งการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน แน่แน่นอนว่าจากผลกระทบครั้งนี้ ย่อมมีเกษตรกรบางส่วนไม่สามารถดำรงอาชีพต่อไปได้ แต่สำหรับผู้ที่ยังดำรงอยู่จะต้องมีการปรับตัวด้านการผลิต ด้วยการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ซึ่งนอกจากเกษตรกรแล้ว การบริหารจัดการโดยกลุ่มเกษตรกร ได้แก่ สหกรณ์ ชุมชนสหกรณ์ ก็ต้องมีการพัฒนาควบคู่ไปด้วย โดยต้องมีความชัดเจนในการช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถลดต้นทุนในการผลิตเพื่อการแข่งขันกับสินค้านำเข้า สำหรับภาครัฐต้องให้การสนับสนุนแก่เกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านองค์ความรู้ และการบริหารจัดการฟาร์มในเชิงธุรกิจ

สำหรับหน่วยงานกระทรวงเกษตร ที่รับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ได้แก่ กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย โดยทั้งนี้ในเชิงนโยบายกรมปศุสัตว์จะเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนเพื่อรองรับผลกระทบแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในระยะการปรับตัวภายในเวลา 20 ปี ซึ่งที่ทางกระทรวงเองมีนโยบายหลากหลายในการช่วยเกษตรกรเช่น โครงการอาหารเสริมนมโรงเรียน

นั้น เป็นโครงการที่รัฐบาลส่งเสริมให้เด็กไทยได้บริโภคนมซึ่งเป็นอาหารที่มีคุณภาพ โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการที่ผลิตผลิตภัณฑ์นมเพื่อโครงการนี้ต้องใช้น้ำนมดิบที่ผลิตในประเทศ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนความต้องการประมาณเกือบร้อยละ 40 ของการผลิตน้ำนมดิบในประเทศ ทั้งนี้ นับเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมให้มีตลาดในการจำหน่ายน้ำนมดิบ นอกจากนี้กระทรวงเกษตรกรยังได้มีการรณรงค์การบริโภคนมของคนไทยให้เพิ่มขึ้น โดยมีเป้าหมายชัดเจนของการรณรงค์ให้บริโภคผลิตภัณฑ์นมที่ใช้วัตถุดิบน้ำนมดิบที่ผลิตในประเทศโดยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไทย นอกจากนี้ยังได้มีโครงการเพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบให้กับเกษตรกร เช่น โครงการผลิตอาหารหยาบ เป็นต้น นอกจากนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้บริโภค ยังมีโครงการมาตรฐานฟาร์ม เพื่อให้เกษตรกรผลิตน้ำนมดิบที่มีมาตรฐานและปลอดภัยแก่ผู้บริโภค

กระทรวงเกษตรระลึกอยู่เสมอว่าอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพพระราชทาน ซึ่งถือกำเนิดขึ้นมาจากความสนพระทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เล็งเห็นคุณค่าของการเลี้ยงโคนมในประเทศ และน้ำนมเป็นอาหารที่มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ ตลอดจนมีความเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการเลี้ยงโคนมกว่า 23,000 ครอบครัว และภาคการผลิตอื่นๆที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย ดังนั้นกระทรวงเกษตรจึงไม่มีแนวคิดเรื่องการให้เกษตรกรเลิกอาชีพการเลี้ยงโคนม

ตามที่ได้มีการเจรจากับชุมนุมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเมื่อมีการจัดทำข้อตกลงทางการค้านั้น โดยทางชุมนุมฯ ได้นำเสนอข้อเรียกร้องเพื่อขอความช่วยเหลือในโครงการต่างๆ และทางรัฐบาลได้สัญญาที่ให้งบประมาณสนับสนุนเพื่อให้เกษตรกรได้มีการเตรียมตัวก่อนที่ข้อตกลงทางการค้าจะมีผลบังคับใช้ ในเบื้องต้นได้กำหนดงบประมาณช่วยเหลือไว้ประมาณปีละ 1,000 ล้านบาท แต่ในปัจจุบันยังไม่ได้มีการดำเนินการใช้งบประมาณดังกล่าว

สรุป ข้าราชการและนักการเมืองในฐานะตัวแทนภาครัฐผู้กำหนดนโยบายและผลักดันให้เกิดการทำสัญญาการค้าเสรี มองตัวเลขผลประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับโดยยกแนวความคิดการค้าเสรีเป็นข้ออ้างและมองว่าอุตสาหกรรมนมของไทยต้องมีการปรับตัวรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น แต่ไม่ได้ให้ข้อมูลว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจะปรับตัวอย่างไร โดยตัวแทนภาครัฐขึ้นชั้นการให้ความช่วยเหลือผู้เดือดร้อนโดยผ่านนโยบายและแผนรองรับต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้เตรียมการไว้ อย่างไรก็ตามแนวคิดในการเตรียมการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายย่อย เป็นการกล่าวถึงในภาพรวมมากกว่าที่จะเห็นวิธีการปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

นักวิชาการ FTA

ดร.วิศาล บุปผเวส สถาบันบัณฑิตพัฒน บริหารศาสตร์ (นิด้า) กล่าวสนับสนุนการที่ไทยเลือกทำ FTA กับออสเตรเลีย เนื่องจากออสเตรเลียมีสินค้าที่อ่อนไหวน้อย และมูลค่าการค้าระหว่างไทย-ออสเตรเลียไม่สูงมาก การทำการเปิดการค้าเสรีจึงมีโอกาสที่จะเป็นผลเสียกับไทยน้อย ดังนั้นการที่รัฐบาลไทยเลือกทำการเปิดการค้าเสรีกับออสเตรเลียเป็นประเทศแรก จึงถือว่าเป็นการเริ่มต้นที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ตนมองว่า การเจรจาการเปิดการค้าเสรีครั้งนี้ คณะเจรจา ฝ่ายไทยระมัดระวังมากเกินไป "อุตสาหกรรมของไทยต้องปฏิรูปตัวเองด้วย ไม่ใช่ว่าต้องการเป็นครัวของโลก แต่แข่งขันในตลาดโลกไม่ได้ ต้องให้รัฐบาลปกป้อง ส่วนประเด็นเรื่องโคนม ผมมองว่า ต้องเลือกระหว่างจะให้เด็กค่อมนมมาก หรือให้คนไทยเลี้ยงโคนมต่อ จึงเป็นทางเลือกที่ควรมองในภาพรวม และการออกมาพูด ครั้งนี้ เป็นการสะท้อนความเห็นของผู้บริโภคที่มีประมาณ 60 ล้านคน ซึ่งซัพพลายเออร์มานานแล้ว จากการทำต้องซื้อสินค้าแพงเพื่อปกป้องผู้ผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น โจทย์ที่ต้องทำต่อไปคือ ทำอย่างไรให้ใช้ทรัพยากรในประเทศได้อย่างดีที่สุด"

นายอัศวรัตน์ แสงวิภาค คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เสนอมาตรการรองรับผลกระทบจากการเปิดเสรีนมใน ปี พ.ศ. 2568 ว่า ในช่วง 20 ปีก่อนที่จะเปิดเสรี ไทยจะต้องหันมาใช้การตลาดตั้งภาคการผลิต โดยการเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคนมของคนไทย โดยการประชาสัมพันธ์ให้คนหันมาบริโภคนมสด ซึ่งเป็นตลาดที่ออสเตรเลียไม่สามารถแข่งได้ เพราะปัจจุบันออสเตรเลียมีศักยภาพในการผลิตนมผงสูง นอกจากนี้ ควรจะมีการวิจัยและพัฒนา สร้างองค์การบริหารจัดการอุตสาหกรรมนมทั้งระบบให้เป็นเอกภาพ, ส่งเสริมการใช้นมดิบในอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น สป้า, ผลิตภัณฑ์บำรุงผิว, ติดตามการปฏิบัติของรัฐบาลออสเตรเลียภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรี อย่างใกล้ชิด, มาตรการปกป้องพิเศษ (SSG), รัฐบาลต้องมีมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคเชิงคุณภาพด้วยความชัดเจนและถูกต้อง, เพิ่มภาษีสินค้าเครื่องค่อมอื่นๆ, สร้างผลิตภัณฑ์ที่ใช้นมเป็นวัตถุดิบ เช่น เนย

ส่วนมาตรการรองรับการเปิดเสรีโคนมในอีก 15 ปีข้างหน้า เน้นการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งสร้างมาตรฐานของอุตสาหกรรมทั้งระบบ โดยยอมรับว่า ไทยอาจจะต้องเสียตลาดระดับสูงที่บริโภคเนื้อโคคุณภาพ และหันไปเน้นทำตลาดระดับกลาง-ล่าง เช่น ผลิตภัณฑ์จากเนื้อ (เนื้อเค็ม เนื้อแดดเดียว ลูกชิ้น) ซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่ ไทยจะได้เปรียบ และอาจจะผลักดันให้มีการส่งออกไปประเทศเพื่อนบ้าน

ก่อนที่ประเทศไทยจะมีการลงสัตยาบันความตกลงเขตการค้าเสรีนั้น ทางรัฐบาลได้จัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพื่อวิเคราะห์ผลดีผลเสียในการเปิดเสรี นักวิชาการด้าน FTA เป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญกลุ่มหนึ่ง ในการวิเคราะห์เรื่องนี้เนื่องจากตัวแทนของนักวิชาการด้านนี้จะเข้าไปเป็นกรรมการในการตัดสินใจเพื่อที่จะลงนามข้อตกลงด้วยและจากการที่ผู้จัดทำได้ไปทำการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ตัวแทนจากนักวิชาการFTAเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องการเปิดการค้าเสรี นั้นได้บทสรุปโดยรวมน่าสนใจว่า: การที่ภาครัฐเปิดเสรีนั้นส่งผลเนื่องมาจากการเปิดเสรีนั้นเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงเขตการค้าเสรี สัตยาบันเขตการค้าเสรีนั้นส่งผลดีต่อประเทศและยังเป็นไปตามรูปแบบการค้าโลกในยุคปัจจุบัน การทำสัตยาบันประเภทนี้จะผลักดันให้ผู้บริโภคหรือประชาชนนั่นเองได้รับประโยชน์สูงสุดหากเรามองในภาพรวมการเปิดเขตการค้าเสรีกับทั้งสองประเทศนี้ไทยเราก่อนข้างจะได้เปรียบเนื่องจากสินค้าที่เราส่งออกนั้นเป็นสินค้าหนักเช่นรถยนต์ ซึ่งมีมูลค่ามากกว่าการสูญเสีย หากประเทศไหนเก่งอะไร ทำต้นทุนสินค้านั้นได้ต่ำกว่าประเทศคู่ค้าเราก็ควรจะผลิตสินค้าประเทศนั้นแล้วซื้อสินค้าที่เราผลิตได้น้อยกว่าหรือต้นทุนสูงกว่าเข้ามาบริโภค ถ้าพิจารณาแต่ส่วนของภาคโคนมนั้นประเทศไทยเสียเปรียบในนโยบายด้านนี้เนื่องจากประเทศไทยไม่ใช่ประเทศที่ผลิตโคนมมาตั้งแต่ดั้งเดิม หากเกษตรกรและภาครัฐมีความคิดเห็นที่จะให้เลี้ยงโคนมต่อไปโดยที่รัฐบาลมีนโยบายต่างๆ เข้าไปสนับสนุน โคนมไม่ว่าจะทางใดทางหนึ่งนั้นรัฐบาลและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรจะเข้ามาพิจารณาอย่างละเอียดว่าสมควรเป็นยุทธปัจจัยหรือไม่ หากเป็นรัฐบาลก็ควรส่งเสริมให้เกษตรกรประกอบอาชีพนี้ต่อเหมือนอย่างประเทศญี่ปุ่นในเรื่องของข้าวเนื่องจากข้าวในประเทศญี่ปุ่นนั้นมีราคาต้นทุนสูงกว่าประเทศอื่นแต่รัฐก็ยังสนับสนุนให้ชาวนาปลูกข้าวเนื่องจากญี่ปุ่นเล็งเห็นว่าข้าวเป็นยุทธปัจจัยนั่นเองแต่ถ้าสินค้านั้นๆ ไม่ใช่สินค้านั้นๆ เป็นยุทธปัจจัย ตามหลักวิชาการเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมน่าจะเปลี่ยนอาชีพเนื่องจากต้นทุนการผลิตนมดิบของเราสูงกว่าออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ จากที่กล่าวมาเบื้องต้นทางภาครัฐบาลหากต้องการที่จะพุงอาชีพนี้ไว้จริงๆ แล้วนั้นรัฐบาลควรจะเก็บภาษีจากการส่งออกยานยนต์มากขึ้นเพื่อมาจุนเจือเกษตรกร โคนมเนื่องจากผู้ผลิตยานยนต์จะมีการขยายตัวจากการส่งออกมากขึ้นหลังจากการเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างสองประเทศนี้

สรุป นักวิชาการส่วนใหญ่มีแนวคิดเชิงบวกต่อการเปิดเสรีอุตสาหกรรมนม โดยนักวิชาการได้ให้ความเห็นได้อธิบายถึงแนวคิดของรัฐบาลที่จะก้าวสู่ความเป็นตลาดการค้าแบบสากลซึ่งถูกขับเคลื่อนไปในทิศทางของกระแสโลกาภิวัตน์ นักวิชาการการเปิดการค้าเสรี ได้ระบุถึงผลได้ผลเสีย ระยะเวลาการเปิดเสรีซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศในด้านต่างๆ โดยการมองในภาพรวมผลได้เสียของประเทศมากกว่าการมองเพียงอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งจึงทำให้ดูเหมือนว่า

หลังจากการเปิดเสรีนั้นจะเกิดผลดีมากมาย โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมหนัก เช่น การผลิตรถยนต์ การผลิตเครื่องจักรต่างๆ รวมถึงการผลิตอุปกรณ์วงจรไฟฟ้าและโทรศัพท์ เป็นต้น ในขณะที่ภาคการผลิตอื่น ๆ เช่น เรื่องของโคนม พืชเมืองหนาวและอื่นๆ เป็นเรื่องของความต้องการปรับตัว โดยต้องมีได้มีเสียไม่มีใครหรือประเทศใดจะได้ทุกอย่าง นักวิชาการได้เน้นการให้ความสนใจในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรโคนม โดยให้ความเห็นว่าหากไม่มีการบริหารจัดการและพัฒนาในปัจจุบันไปสู่อนาคตที่คืออาชีพนี้อาจสูญหายไปจากประเทศไทยก็เป็นได้ การที่เราได้ประโยชน์ส่วนใหญ่บางครั้งก็อาจไม่ต้องทิ้งบางส่วนไป ทั้งนี้รัฐบาลให้นักวิชาการส่วนหนึ่งร่วมกับนักวิชาการ FTA เพื่อช่วยรวบรวมข้อมูลและหาวิธีทางพัฒนาโคนมแบบเร่งด่วนเพื่อให้ทันภายใน 20 ปี ตามข้อตกลงสัญญาการเปิดการค้าเสรี โดยคาดว่าจะเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมให้มีอาชีพที่มั่นคงขึ้นได้

ความคิดเห็นจากตัวแทนภาคประชาชน

นายบำรุง คะโยธา ตัวแทนกลุ่มภาคประชาชนที่ร่วมกันคัดค้านการเปิดเสรีกล่าวว่า การดำเนินการจัดทำข้อตกลง FTA มีผลประโยชน์ทับซ้อน ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และยังไม่ผ่านการรองรับของรัฐสภาถือว่าละเมิดรัฐธรรมนูญตามมาตรา 224 ของรัฐธรรมนูญ แม้ว่า การทำ FTA กับจีนนั้นก็ยังมีผลกระทบเกิดขึ้นแล้ว แต่รัฐบาลก็ไม่ได้ฟังเสียงท้วงติงของกรรมาธิการหลายคณะของรัฐสภา นักวิชาการ องค์กรประชาชนจำนวนมาก โดยประกาศอย่างแข็งกร้าวว่าจะเดินหน้าทำข้อตกลง FTA กับประเทศออสเตรเลีย และได้กล่าวต่อไปว่าการทำข้อตกลง FTA กับออสเตรเลีย อาชีพ โคนมที่มีมากกว่า 150,000 รายและเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อเกือบ 1 ล้านครอบครัว ได้รับผลกระทบสูญเสียอาชีพ เพียงเพื่อแลกผลประโยชน์กับกลุ่มโทรคมนาคม ชิ้นส่วนยานยนต์ และอุตสาหกรรมเหล็กที่ใกล้ชิดกับรัฐบาล นอกจากนี้การทำข้อตกลง FTA ระหว่างไทย-สหรัฐจะทำให้ประเทศไทยเหมือนกับชิลี และสิงคโปร์ คือบริษัทข้ามชาติจะเข้ามายึดครองภาคเกษตรกรรม และฐานทรัพยากรพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ของประเทศ ผู้ป่วยที่จะต้องพึ่งยาจากต่างประเทศในราคาแพง เพราะการข้อตกลง FTA จะทำให้มีการขยายระยะเวลาผูกขาดในสิทธิบัตรออกไป ขณะเดียวกันก็จะเปิดให้นักลงทุนจากสหรัฐเข้ามาลงทุนในประเทศเหมือนกับคนไทย บริษัทยักษ์ใหญ่จะเข้ามาสูบกิจการต่าง ๆ ของไทยไป รวมไปถึงการลงทุนในรัฐวิสาหกิจ เช่น ประปา ไฟฟ้า และเกษตรกรรม เป็นต้น

นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน (FTA Watch) กล่าวถึงกรณีที่พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีกล่าวในรายการ “นายกทักษิณคุยกับประชาชน” ทางสถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์เมื่อวันที่ 26 มิ.ย.ที่ผ่านมา โดยมีการวิจารณ์กลุ่มองค์กรประชาชนที่คัดค้านการทำข้อตกลง FTA ไทย-ออสเตรเลียนั้นว่าเป็นพวกไม่รู้จริง เป็นกลุ่มบุคคลผู้ไม่หวังดี มีผลประโยชน์แอบแฝง นั้นทางกลุ่มขอชี้แจงว่ากลุ่ม FTA Watch ตั้งขึ้นมาเพื่อทำการศึกษาวิจัย และเผยแพร่ปัญหาผลกระทบของการทำข้อตกลง FTA เนื่องจากเห็นว่าการตัดสินใจทำ FTA ของรัฐบาลนั้นเป็นไปโดยปราศจากการศึกษาผลกระทบอย่างรอบด้าน สมาชิกของกลุ่มนอกจากจะประกอบด้วยองค์กรภาคประชาชน และเอ็นจีโอแล้ว ยังมีนักวิชาการในมหาวิทยาลัยชั้นนำหลายสาขา เช่น เกษตรศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น ไม่ได้ตั้งขึ้นมามีจุดประสงค์ทางการเมือง เพื่อล้มล้างรัฐบาลแต่อย่างใด ส่วนประเด็นที่นายฯฯ และปลัดกระทรวงพาณิชย์กล่าวถึงผลกระทบต่อผู้เลี้ยงโคนมกรณีทำ FTA ไทย-ออสเตรเลียว่าเป็นการวิตกเกินเหตุของกลุ่มผู้คัดค้าน โดยนายฯฯ อ้างว่าประเทศไทยมีพันธะต้องนำเข้านมผงตามพันธกรณีขององค์การการค้าโลกจำนวน 55,000 ตัน แต่มีการนำเข้าจริง 70,000 ตันต่อปี เท่ากับว่าเกินโควตาอยู่ 15,000 ตันต่อปี โดยในข้อตกลง FTA ไทย-ออสเตรเลียได้นำส่วนเกินไปจัดสรรให้ออสเตรเลียในปีแรก 2,200 ตัน และจะเพิ่มขึ้นตามลำดับ ต้องรออีก 20 ปี ไม่ใช่เปิดเสรีในวันนี้นั้น ทางกลุ่ม FTA Watch มีความเห็นว่าการนำเข้านมผงขาดมันเนยจากต่างประเทศในปริมาณ 7-8 หมื่นตันต่อปีนับว่ามากเกินไป และก่อปัญหามากอยู่แล้ว เพราะทำให้เกิดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ต้องเทนมดิบทิ้งเป็นปัญหาที่ถูกปล่อยปละละเลย และไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังมานาน ถ้ามีการนำเข้านมผงจากออสเตรเลียมากยิ่งขึ้นก็จะยิ่งซ้ำเติมปัญหาทำให้มากกว่าที่เป็นอยู่ จะทำให้ราคาน้ำนมดิบของเกษตรกรมีราคาถูกลง เกษตรกรรายย่อยไม่สามารถปรับตัวอยู่รอดได้

นายวิฑูรย์ กล่าวต่อว่าแม้ว่าในระยะเริ่มต้นนายฯฯบอว่าจะมีการกำหนดโควตาการนำเข้านมผงจากออสเตรเลีย แต่เนื่องจากรัฐบาลกำลังเจรจาทำข้อตกลง FTA จากประเทศต่าง ๆ อีกกว่า 10 ประเทศ ประเทศอื่น จะอาศัยฐานความตกลงที่ไทยทำกับออสเตรเลียเป็นบรรทัดฐาน เช่น กรณีนิวซีแลนด์ ก็จะต้องยื่นข้อสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับไม่ต่ำกว่าออสเตรเลียแน่นอน ดังนั้นการทำ FTA กับออสเตรเลียในวันที่ 5 ก.ค.ที่จะถึงนี้ จะยิ่งซ้ำเติมเกษตรกรรายย่อยอย่างรุนแรง นอกจากนี้ นายวิฑูรย์ยังกล่าวถึงผลกระทบการข้อตกลง FTA ไทย-ออสเตรเลียที่จะมีต่อกลุ่มผู้เลี้ยงโคนเนื้อด้วย โดยปัจจุบันมีเกษตรกรที่เลี้ยงโคนเนื้อ 1 ล้านครอบครัว ประมาณ 6 ล้านตัว การทำ FTA ไทย-ออสเตรเลียจะทำให้มีการลดภาษีเนื้อโคจาก 51 % เหลือ 40 % ทันทีภายในปี พ.ศ. 2548 และจะลดลงปีละ 4 % จนเหลือ 0 % ในปี 2562 พ.ศ.หรือภายใน 15 ปีข้างหน้า อาชีพโคเนื้อที่เคยเป็นทางเลือกของเกษตรกรที่ประสบปัญหาการทำเกษตรก็จะต้องล้มไปในที่สุด ส่วนข้อเรียกร้องของ

กลุ่ม FTA Watch ว่าอยากจะขอร้องให้รัฐบาลเอาผลประโยชน์ของสาธารณะเป็นที่ตั้ง และให้มี การพิจารณาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวด้วย และอยากเรียกร้องให้ประชาชน สื่อมวลชน ร่วมกัน คิดตามผลดีผลเสียของ FTA อย่างรอบคอบ รอบด้านด้วย

สรุป ตัวแทนนักประชาชนมองการเปิดเสรีในภาพลบ โดยให้ความเห็นว่า การทำสัญญาการค้าเสรีประเทศไทยจะอยู่ในภาวะเสียเปรียบ เกษตรกรรายย่อยและอุตสาหกรรมนมของไทยจะ ได้รับผลกระทบอย่างมาก ไม่สามารถแข่งขันกับนมที่นำเข้าได้ในขณะที่ประโยชน์ส่วนใหญ่จะตกอยู่กับบางภาคอุตสาหกรรม อีกทั้งให้ความคิดเห็นว่ารัฐบาลตัดสินใจโดยขาดความรอบคอบ ไม่ มองผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสาธารณะอย่างรอบด้าน

อดีตผู้บริหาร อสค.

นพคุณ สวนประเสริฐ, นักวิชาการและอดีตผู้อำนวยการ โคนม อสค ได้ให้แนวคิดว่าเวลา การปรับตัวก่อนจะปลดภาษี 20 ปี หลังจากที่ตั้งนามข้อตกลงเขตการค้าเสรีนั้น 20 ปีในการปรับตัวของเกษตรกร โคนมนั้นเป็นไปได้ยากมาก เนื่องจากโคนมเป็นสัตว์ที่มีช่วงอายุยาวนานและ รวมไปถึงข้อจำกัดในด้านสิ่งแวดล้อมและสายพันธุ์ อีกทั้งเกษตรกรรายเล็กยังไม่เปิดรับใน เทคโนโลยีใหม่ๆ ระบบจัดการในเกษตรกรและสหกรณ์โคนมก็ไม่แข็งแรง เราจะเห็นได้จากปัญหา ที่ยังเกิดขึ้นทุกปีเนื่องจากการแก้ปัญหาที่รัฐจัดให้ในปัจจุบันเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ยั่งยืน ซึ่งทาง ภาครัฐบาลควรจะแจกจ่ายปัญหาออกมาเป็นส่วนๆ อย่างถูกต้องเบื้องต้นที่รัฐบาลควรจะทำตอนนี้คือ อย่างแรกรัฐบาลควรพิจารณาวงจร โคนมทั้งระบบ แบ่งงานและแจกจ่ายปัญหาไปให้ถูกหน่วยงานซึ่ง การแก้ปัญหาเหล่านี้ควรจะทำอย่างต่อเนื่อง จริงๆ แล้วภาคเกษตรกร โคนมของไทยที่ส่งตัวเลขมายัง หน่วยงานต่าง ๆ นั้น ไม่ใช่ตัวเลขที่แท้จริงดังนั้นรัฐบาลควรจะไปดูในระบบจัดการ โคนมใหม่ เช่น เกษตรกรรายย่อยเลี้ยงโคทั้งที่ให้นมได้และให้ไม่ได้เวลาคิดต้นทุนน้ำนมดิบเกษตรกรจะคิดรวมซึ่ง ส่งผลให้ตัวเลขน้ำนมดิบไม่ตรงกับความเป็นจริง รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานและโครงการการเลี้ยง แม้โคทดแทนเนื่องจากโคนมนั้นกว่าจะให้ให้นมได้ต้องใช้เวลาในการอนุบาลดูแลซึ่งจะส่งผลให้ เกษตรกรนำต้นทุนตรงนี้ไปรวมกับต้นทุนของแม่โคที่สามารถให้นมได้ส่งผลให้ราคาน้ำนมดิบมี ราคาสูงกว่าความเป็นจริงควรจัดตั้งให้มีระบบสารสนเทศเรื่องการพัฒนาสายพันธุ์ โคนมที่ดี เนื่องจากประเทศไทยเพิ่มมีการเริ่มต้นเลี้ยง โคนมได้ไม่กี่สิบปี สายพันธุ์แม่โคที่นำเข้ามาก็เป็นสาย พันธุ์จากประเทศเมืองหนาวซึ่งพอเปลี่ยนภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมนำมาซึ่งผลผลิตที่น้อยลงดังนั้น จึงควรมีสุนัขวิจัยและให้ความรู้แก่เกษตรกรเรื่องการพัฒนาสายพันธุ์ สำคัญที่สุดการแก้ปัญหาควร

จะแก้ปัญหามาในเชิงเกษตรกร วิชาการ การตลาด และนโยบายไปพร้อมๆกันเพราะปัญหาโคนมเป็นปัญหาที่มีมานานอย่างต่อเนื่องการปรับแก้ทั้งระบบจะเป็นกลไกขับเคลื่อนได้ดีกว่า

สรุป อดีตผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์การเกี่ยวกับอุตสาหกรรมโคนม ได้ให้ความเห็นว่า การแก้ปัญหามาในอุตสาหกรรมโคนมควรมีการแก้ไขเป็นระบบอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมรวมทั้งมีข้อมูลที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้องและรัฐบาลในฐานะผู้ออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมการเลี้ยงโคนมจากที่แต่เดิมเกษตรกรไทยไม่มีความรู้และไม่มีความสามารถในการเลี้ยงโคนม แต่จากการกระตุ้นและส่งเสริมการเลี้ยงโคนมตามของรัฐบาลทำให้มีเกษตรกรหันมาเลี้ยงโคนมเป็นจำนวนมากโดยฝากอนาคตไว้กับภาครัฐจนกระทั่งประเทศไทยเข้าสู่กระบวนการการค้าเสรีซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรรวมทั้งสวนทางกับนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงโคนมที่ผ่านมา

5.4 ผลกระทบต่อการค้าเสรีที่มีต่ออุตสาหกรรมนมในประเทศไทย

5.4.1 ผู้มีส่วนได้เปรียบเสียเปรียบ

หากพิจารณาถึงรายละเอียดของเนื้อหาในสัญญาการค้าเสรี พบว่าในรายการสินค้าเกษตรไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบเพราะต้องลดภาษีจำนวนมากแต่ฝ่ายเดียว และต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่าออสเตรเลีย อีกทั้งภาษีก็ต่ำกว่ามาก นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีประชากรมากกว่าออสเตรเลีย ขณะที่ไทยมีประชากร 60 ล้านคน ในขณะที่ออสเตรเลียมีประชากร 20 ล้านคน ออสเตรเลียเป็นประเทศที่ผลิตสินค้าเกษตรเหลือเพื่อส่งออกและจะมาขายแข่งกับไทยในทุกตลาดไม่ว่าจะเป็นนม เนื้อ ผัก ผลไม้ น้ำตาล ฉะนั้นการลงนาม FTA ไทยจะเสียเปรียบด้านการเกษตรเกือบทุกอาชีพ ทั้งนี้ข้อมูลของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม ระบุว่าข้อมูลจากกรมศุลกากรปี 2545 ประเทศไทยนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมจากออสเตรเลียเป็นจำนวน 60 % ของปริมาณนำเข้านมผงทั้งหมด เป็นเงิน 10,000 ล้านบาทต่อปี หากเปิดเสรีจะทำให้ผู้ผลิตน้ำนมดิบได้รับผลกระทบต่อขั้นต้องสูญเสียอาชีพจำนวนกว่า 150,000 คน คิดเป็นรายได้ 8,760 ล้านบาทต่อปี

นอกจากนี้ผลกระทบของข้อตกลงฯ จะทำให้เกษตรกรไทยสูญเสียผลประโยชน์ ส่วนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์คือผู้ประกอบการแปรรูปนมพร้อมดื่มและอุตสาหกรรมนมอื่นๆ ทั้งนี้เพราะต้นทุนการผลิตจะถูกลงเนื่องจากต้นทุนจากการนำเข้านมผงถูกกว่าต้นทุนในการใช้น้ำนมดิบในประเทศ ผู้บริโภคจะได้ประโยชน์ในด้านการบริโภคนมและผลิตภัณฑ์ในราคาที่ไม่สูงมาก แต่จะ

เสียประโยชน์ในเรื่องของโภชนาการด้านการบริโภคนมเพราะคุณภาพของนมพร้อมดื่มที่ทำจาก น้่านมสดจะมีระดับคุณค่าทางโภชนาการสูงกว่านมพร้อมดื่มที่ทำจากนมผง

5.4.2 ผลกระทบที่มีต่อเกษตรกร

ในส่วนเกษตรกรของไทยจะส่งผลกระทบโดย การถูกบั่นทอนกำลังใจในการผลิตลดการผลิต เลิกการผลิต มีการว่างงานเพิ่มขึ้น เนื่องจากการทำการค้าเสรี ทำให้อัตราภาษีนำเข้าลดลงและ นมผงที่นำเข้ามีราคาถูกลง ปัจจุบันนมผงที่นำเข้ามาทำเป็นนมคืนรูปก็มีราคาถูกกว่านมสดที่ได้จาก น้่านมดิบอยู่แล้ว ส่งผลให้เกษตรกรต้องปรับตัว ปริมาณการสั่งซื้อน้่านมดิบจากเกษตรกรอาจลดลง เนื่องจากกระบวนการผลิตนมพร้อมดื่มที่ใช้นมสดผลิตนั้นมีขั้นตอนที่ยุ่งยากกว่าการใช้นมผงมาทำ เป็นนมคืนรูปพร้อมดื่ม ปัญหา น้่านมดิบล้นตลาดมักจะเกิดขึ้นในช่วงที่โรงเรียนปิดภาคการเรียน อย่างไรก็ดีตาม สืบเนื่องจากที่รัฐบาลได้ทำข้อตกลงการค้าเสรีการเปิดการค้าเสรี กับหลายประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ โดยมีสินค้านมและผลิตภัณฑ์อยู่ในรายการ ข้อตกลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของอุตสาหกรรมโคนมไทย โดยพบว่า ในปีพ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน มีแนวโน้มของการลดปริมาณน้่านมดิบ การลดจำนวนฟาร์มและจำนวนโคใน ประเทศไทย ประกอบกับปัญหากระบวนการซื้อขายน้่านมดิบ และ โครงการอาหารเสริมนม โรงเรียนที่ ยังไม่มีความชัดเจนมาโดยตลอด ส่งผลให้มีโครงการสร้างโรงงานนมผง เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทำให้ดูเหมือนว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมโคนมไทยอยู่ในภาวะที่ต้องมีการปรับตัวเป็นอย่างมาก ทั้ง ในระดับฟาร์ม สหกรณ์โคนม โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม การส่งเสริมการบริโภคน้่านมโคไทย วัฒนธรรมการบริโภคน้่านมโคสดแท้ เน้นรสชาติจัดเพื่อลดปัญหาโรคอ้วนในไทย ตลอดจนพัฒนาระบบการกระจายอาหารเสริมนม โรงเรียนที่คงคุณภาพน้่านมและใช้น้่านมสดจากโค และเมื่อมีการ เปิดการค้าเสรี กับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ผู้ผลิตนมพร้อมดื่มมีแนวโน้มในการหันมาใช้ นมผงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อตลาดน้่านมดิบได้

นมและผลิตภัณฑ์นมนั้น ได้รับผลกระทบจากความตกลงอย่างมาก แม้จะเป็นเพียงปีแรก ของการเริ่มต้นบังคับใช้ความตกลง ซึ่งมีการลดภาษีลงประมาณร้อยละ 3 มูลค่าการนำเข้าสินค้าใน กลุ่มดังกล่าวเพิ่มขึ้นจาก 2055 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2547 เป็น 3234 ล้านบาทในปี พ.ศ.2548 หรือ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 57 นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ไม่ลงทุนเพิ่ม โดยพบว่า เกษตรกรขายวัวทั้งในราคาตัวละประมาณ 1 หมื่นบาท จากเดิมที่ขายประมาณ 2-3 หมื่นบาท

อย่างไรก็ตาม ผลดีจากการเปิดการค้าเสรีทำให้ มีส่วนกระตุ้นให้เกษตรกรพัฒนาระบบการ จัดการฟาร์มโคนมให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานมากขึ้น ซึ่งจะช่วยยกระดับฟาร์มโคนมของ

เกษตรกรไทยให้สามารถผลิตน้ำมันดิบที่มีคุณภาพสูงขึ้น และในระยะยาวจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการผลิตน้ำมันดิบลดลง

5.4.3 ผลกระทบต่อสหกรณ์โคนม

สหกรณ์โคนมบางส่วนได้รับผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีกับผลิตภัณฑ์นม สาเหตุหนึ่งมาจากสหกรณ์โคนมส่วนใหญ่มีความเข้าใจในเรื่องของการประกอบอาชีพมากกว่าความเข้าใจในด้านธุรกิจด้านธุรกิจและฟิงพาทากรัฐมากเกินไปทำให้สหกรณ์โคนมต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับการแข่งขันกับนมผงที่นำเข้านั้นสหกรณ์โคนมจึงต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาความสามารถของตนเองในด้านการตลาดรวมทั้งหาช่องทางการจัดจำหน่ายเพิ่มขึ้น

5.4.4 ผลกระทบต่อผู้ประกอบการแปรรูปนม

ผู้แปรรูปนมเป็นผู้ได้ประโยชน์จากการนำเข้านมผงจากทั้ง 2 ประเทศได้ในราคาที่ถูกลง ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตนมพร้อมดื่มลดลง ผู้ประกอบการแปรรูปนมได้รับกำไรมากขึ้น

การเปิดการค้าเสรีทำให้ผลิตภัณฑ์นมในประเทศขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว เพราะผู้ประกอบการแปรรูปนมสามารถนำเข้านมผงมาผลิตเป็นนมพร้อมดื่มได้มากขึ้นและหลากหลายชนิดขึ้น

การเปิดการค้าเสรีทำให้ตลาดผลิตภัณฑ์นมมีการแข่งขันกันมากขึ้น เนื่องจากมีผลิตภัณฑ์นมที่หลากหลายและราคาถูก ส่งผลให้ผู้ประกอบการจะต้องพัฒนาคุณภาพและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์นมมากขึ้น

5.4.5 ผลกระทบต่อผู้บริโภค

ผู้บริโภคจะได้ประโยชน์จากการบริโภคผลิตภัณฑ์นมราคาถูกลงและมีความหลากหลายของสินค้าให้เลือกมากขึ้นหลังจากมีการเปิดเสรี และมีผลิตภัณฑ์จากนมของออสเตรเลียเข้ามาในไทยมากขึ้น ส่งผลให้ตลาดนมมีการแข่งขันที่สูง ผู้บริโภคอาจถูกเอาเปรียบ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ผลิตแปรรูปนมก็ใช้นมผงนำเข้าเป็นวัตถุดิบในการทำนมพร้อมดื่ม และจากการที่องค์การอาหารและยา ยังไม่สามารถให้ความชัดเจนของผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มที่ผลิตจากนมสดแท้ได้ ทำให้ผู้ประกอบการแปรรูปนมเอาจุดอ่อนนี้มาเป็นโอกาสในการทำการตลาดให้กับสินค้าตนเอง เช่น อ้างว่านมผลิตมาจากนมโค 100 % ทั้งที่จริงมีการนำนมผงมาผสมด้วยทำให้ผู้บริโภคไม่ได้รับคุณค่าทางด้านโภชนาการเท่าที่ควร

5.4.6 ผลกระทบต่อภาครัฐ

รายรับด้านภาษีของภาครัฐลดลงจากการเปิดเสรี ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนหนึ่งมาบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเสรี ให้กับภาคอุตสาหกรรมโคนม โดยเฉพาะเกษตรกร เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันให้ได้ในระดับหนึ่ง

ประเทศไทยต้องปรับลดภาษีสินค้าลงตามความตกลงการค้าเสรีแบ่งสินค้าออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มสินค้าทั่วไปที่ไม่มีผลกระทบต่อ เกษตรกรจะลดภาษี 0% ในระยะเวลา 5 ปี และกลุ่มสินค้าที่มีความอ่อนไหวซึ่งเป็นสินค้าที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรจะลดภาษีเหลือ 0% ภายใน 10-20 ปี